

mellem Europa og den arabiske og nordafrikanske verden. Men landet kan også blive vindebroen, som hives op. Og så står vi med et Festung Europa omgivet af nødlidende antivestlige nationer og masser. Det er denne rolle, Tyrkiet kender; det er denne rolle, Tyrkiet spiller på.

Men vi kan ikke af den grund tillade den krænkelser af mennesker og menneskerettigheder, som finder sted i Tyrkiet. Vi må derfor bringe den til ophør gennem en kombination af fasthed og dialog og derved vise, at vi ønsker Tyrkiet og tyrkerne iblandt os i Europa, men så skal landet også leve op til de idealer, vi har bygget vores fællesskab på. For forlanger vi ikke det af Tyrkiet, kan enhver anden menneskerettighedskrænkende nation forlange af os, at vi heller ikke forlanger det af den. International dobbeltmoral vil aldrig fremme den internationale moral.

Den foreslåede dagsorden fra hr. Henning Gjellerod, som vi er medforslagsstillere til, lever op til dette synspunkt, hvorfor vi skal anbefale den til vedtagelse.

Jørgen Estrup (RV):

Det er allerede fremhævet flere gange under debatten, at Danmark har meget nære relationer til Tyrkiet: alliancepartner i NATO, i Europarådet, i OSCE, i toldunionen, i associeringen i EU, samtidig med at vi – tror jeg – enstemmigt her i salen understreger, at Tyrkiet på groveste vis krænker menneskerettighederne, og at vi i enstemmighed også erklærer, at det kan vi ikke acceptere.

Det er klart, at det skaber en tvetydighed i vores forhold til Tyrkiet, som gør, at man naturligvis må overveje: Hvad er den rette danske politik, hvad er det, der kan give resultater? Det er jo i sidste ende det, man må spørge sig selv om. Hvad kan give resultater i forhold til indsatsen for menneskerettighederne?

Den danske politik har i øjeblikket overskriften: kritisk dialog, og man kan selvfølgelig starte med at spørge sig selv, hvad der ville ske, hvis vi var i den situation, at vi i dag skulle overveje, om Tyrkiet kunne blive medlem af NATO-alliancen.

Vi har jo umiddelbart efter denne debat en debat om nye medlemmer af NATO-alliancen, og med de kriterier, vi ved normalt skal opfyldes af nye NATO-medlemmer, kan man jo godt få sine betænkeligheder. Hvordan er det med demokratiet i Tyrkiet? Ikke specielt godt. NATO's værdigrundlag inklusive menneskeret-

tigheder? Unægtelig ikke godt. Tyrkiets respekt af naboers suverænitet? Ikke til alle tider særlig godt. Man kan mindes invasionen i Irak, man kan mindes forholdet til Grækenland og Cypernspørgsmålet. Det er ikke så sikkert, at konklusionen ville være positiv i forhold til Tyrkiets medlemskab. Men alternativet er sådan set jo kun en isolation af Tyrkiet, og det er så det, man må have for øje.

I Det Radikale Venstres øjne ville en isolation af Tyrkiet være at hjælpe de forkerte. Det ville ikke gavne menneskerettighederne, og man skal huske, at bl.a. vores samarbejde med Tyrkiet i Europarådet er forudsætningen for de klager, som vi faktisk nu senest med Kemal Koc-sagen har rejst mod Tyrkiet.

Jeg synes også, man kan konstatere, at kritikken, bl.a. den danske kritik, ikke sker for døve øren; den har faktisk en effekt – ikke altid synlig i form af, at forholdene forbedres, men den er i hvert fald i den tyrkiske opinion og i den debat, der foregår imellem tyrkiske politikere, og dermed er den også en del af muligheden for at påvirke Tyrkiet i en mere positiv retning.

Fra dansk side har vi betydelige interesser i, at dialogen kan fortsætte. I Vesteuropa som helhed er der mere end 2 mio. mennesker af tyrkisk oprindelse. Vi har en ganske betydelig dansk befolkningsgruppe af tyrkisk oprindelse. Det giver naturlige interesser i en dialog. Vi kender også alt til Tyrkiets storpolitiske betydning i forhold til en fredelig udvikling i Mellemøsten.

Der er mange årsager til, at man holder fast i den kritiske dialog – med streg under kritiske – så længe den giver mening.

I Folketinget har vi tidligere taget konkrete initiativer i et forsøg på at påvirke udviklingen i Tyrkiet. I april 1995 gennemførte Folketinget en høring om menneskerettighedssituationen i Tyrkiet og om det kurdiske spørgsmål, om forholdet for kurderne i Tyrkiet, og det var et meget konkret forsøg på at påvirke i en mere positiv retning, at sætte fokus på menneskerettighedskrænkelserne, at understrege, at militære løsninger af det kurdiske problem ikke gav mening, at opfordre til dialog også med PKK, naturligvis, men først og fremmest at sikre, at der blev skabt en forståelse af, at den eneste løsning på det kurdiske problem er at sikre den kurdiske befolkningsgruppes mindretalsrettigheder inden for staten Tyrkiet.

Det kræver naturligvis nogle grundlæggende ændringer i det lovgrundlag, som man i dag har i Tyrkiet, og det er klart, at det er fuldstændig